Veřejné prostory venkovských sídel a jejich role ve struktuře sídla

Public Spaces in Rural Settlements and their Role in the Settlement structure

Andrea Abelová

Abstract:

Public spaces in rural settlements are an important part of their identity. They are traditionally associated primarily with village squares as the central space of the community, but social and cultural events are increasingly taking place outside the historic core of the settlement. Valuable public spaces can take many forms—some are based on a strong poetic or aesthetic experience, others on purely practical or functional use—but this article focuses primarily on spaces where social and cultural activities take place. These activities reveal new needs of the inhabitants and show how public space is integrated into the overall structure of the settlement, often creating spaces that are simpler and more oriented towards the needs of the local community. The article maps rural settlements in the Central Bohemian Region that are currently undergoing dynamic development linked to demographic changes and new requirements for the use of public space. The aim is to identify spaces actively used for social and cultural activities, assess their importance in the structure of the settlement, and analyze their current state from an urban and architectural perspective. The research is based on field surveys, work with publicly available information, and documentation of local activities. The results suggest that public spaces in rural settlements are not merely static elements of the urban structure, but dynamic places whose significance is shaped by social life. They thus reflect residents' interest in public space and highlight the importance of linking the broader urban structure of a settlement with the quality of its specific architectural details. These findings can contribute to a better understanding of the changes taking place in rural settlements and offer ideas for future planning and design of their public spaces based on the character of rural settlements.

Keywords:

Public space, rural residence, rural space

ABELOVÁ, Andrea (2026). Veřejné prostory venkovských sídel a jejich role ve struktuře sídla In: KUGL, Jiří, ed. *Člověk, stavba a územní plánování 19*. ČVUT v Praze, Fakulta stavební. pp. 162–181. ISBN 978-80-01-07579-1. ISSN 2336-7687.

Článek je licencován pod licencí Creative Commons BY-NC-ND 4.0 (Uveďte autora-Neužívejte komerčně-Nezpracovávejte 4.0 Mezinárodní). Licenční podmínky: *http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.cs*

1 Úvod

Veřejný prostor venkovských sídel představuje významnou součást jejich identity. Je tradičně spojován především s návsí jako centrálním prostorem sídla, avšak společenské a kulturní dění se stále častěji odehrává i mimo historické jádro sídla. Hodnotné veřejné prostory mohou mít různé podoby – některé jsou založeny na silném poetickém či estetickém zážitku, jiné na čistě praktickém či funkčním využití. Tento příspěvek se zaměřuje především na prostory, kde probíhají společensko-kulturní aktivity. Tyto aktivity ukazují, jaké potřeby mají současní obyvatelé a jakou roli veřejný prostor v rámci sídla skutečně plní.

Proměna potřeb obyvatel je zvláště patrná ve venkovských sídlech Středočeského kraje, na která se tento příspěvek zaměřuje. Tato sídla jsou dlouhodobě ovlivňována příchodem obyvatel z měst a přenosem městských způsobů života. Nově vznikající části sídel navíc často opomíjejí nejen vytváření dalších veřejných prostorů, ale také podmínky pro jejich přirozený a spontánní vznik. Význam veřejného prostoru na venkově se tak stává stále aktuálnějším tématem, které se dotýká prostorových, architektonických i společenských a kulturních aspektů života místních komunit.

Příspěvek se zaměřuje na analýzu veřejného prostoru a na jeho význam pro současnou místní populaci tak, aby byl umožněn lepší vhled do řešené problematiky. Aktivity obyvatel a jejich zájem o veřejný prostor ukazují na nutnost věnovat této problematice pečlivou pozornost jak na úrovni celkové struktury sídla, tak i v jeho detailech.

Proto se příspěvek zaměřuje na společensko-kulturní aktivity a jejich umístění v rámci struktury sídla. Lokalizace těchto aktivit slouží k identifikaci setkávacích míst, která jsou následně hodnocena z hlediska jejich polohy v sídelní struktuře a základních urbanisticko-krajinářských a architektonických charakteristik. Příspěvek přitom představuje dílčí etapu širšího výzkumu, který se dále zaměřuje na poetická a funkční místa a na jejich vzájemné překryvy a vazby v rámci struktury sídla.

1.1 Veřejný prostor

S rozvojem společnosti a s novými sociálními podmínkami se mění také požadavky na veřejná prostranství. I nadále platí, že ať se jedná o jakýkoli druh veřejného prostranství, vždy musí co nejlépe vyhovovat příslušným lidským potřebám (Vondráčková, 2016). Proto tento příspěvek uvádí pojem „veřejný prostor", kdy slovo „prostor" je vhodnější i z mezioborového hlediska. Veřejný prostor je zde chápán jako užívané veřejné prostranství (Pospěch, 2012). Hlavní charakteristikou veřejného prostoru je tak jeho obyvatelnost, která přirozeně podporuje vznik nejen pohybové, ale především pobytové činnosti (Šilhánková, 2003). Obyvatelnost prostoru a jeho příležitost k setrvání v něm jsou tak úzce spojeny i se vznikem komunikace v prostoru. Michal Šourek ve své práci proto zavádí pojmy „urbánní komunikace" a „urbánní veřejný prostor", jejichž atributy jsou přístupnost veřejnosti a urbanita ve smyslu bezprostředního fyzického kontaktu s prostředím, na jehož formování se podílela činnost člověka (Šourek, 2015). Fyzický kontakt s prostředím, jak ho vysvětluje Michal Šourek, tak podněcuje komunitní interakce: pokud jsou veřejné prostory dobře navrženy a reflektují potřeby jejich uživatelů, mohou se stát živými místy, kde dochází k dialogu, což přispívá k rozvoji místní komunity a zlepšuje kvalitu života obyvatel.

Christian Norberg-Schulz pro snadnější pochopení jeho teorií o veřejném prostoru v knize Genius Loci zavedl pojmy, jako je například „existenciální prostor". Termín, který zahrnuje základní vztahy mezi člověkem a jeho prostředím. V knize Genius loci (Norberg-Schulz, 2010) tento pojem dále rozčleňuje do termínů „prostor" a „charakter", jimž odpovídají základní psychické funkce „orientace" a „identifikace" v prostoru (Norberg-Schulz, 2010). Hlavní důraz kladl na „identifikaci", která v jeho teorii úzce souvisí s „identitou místa" (genius loci). Již dříve se tím, jak lidé vnímají a uchovávají obraz svého

prostředí, zabýval urbanista Kevin Lynch ve své publikaci The Image of the City. Podle Lynche je prostředí s vysokou mírou imageability takové, které si lidé snadno vybaví, ve kterém se dokážou dobře orientovat a k němuž si mohou vytvořit silný vztah. Tuto rovinu osobního vztahu k prostoru dále rozvíjí Jan Gehl, který zdůrazňuje význam každodenního lidského měřítka a kvality pobytových míst. Podle něj je dobrý veřejný prostor takový, který podporuje pobyt, spontánní interakci a aktivní účast obyvatel. Prostor by měl být navržen tak, aby podněcoval různé formy sociálního kontaktu – od krátkých setkání až po delší sdílení času – a zároveň vytvářel podmínky pro pocit bezpečí, přehlednosti a pohodlí (Gehl, 2012).

1.2 Venkovský veřejný prostor

Na obecně formulované teoretické přístupy k veřejnému prostoru navazuje specifikace jeho podoby v prostředí venkovských sídel. Venkovský veřejný prostor je utvářen jak fyzickou strukturou sídla, tak proměňující se společenskou představou o venkově a jeho roli ve společnosti. A právě o „identitě venkova" a jeho současném společenském hledání mluví publikace Pavla Pospěcha. Pavel Pospěch proto ve své publikaci ze sociologické řady zmiňuje pojem „vynalézání venkova", který datuje po roce 1989. Podle Pavla Pospěcha, ačkoli venkov může působit dojmem, že byl přítomen odjakživa, lze stále mluvit o jeho „vynalézání", které se projevuje významnými změnami identity venkova a jeho významu ve společnosti (Pospěch, 2014).

Analýza veřejného prostoru ve venkovských sídlech by proto měla být pojata komplexně, nejen mezioborově, ale i s ohledem na celkovou strukturu sídla. Pro venkovský veřejný prostor jsou charakteristická také místa, která vznikají spontánně a neformálně, často z iniciativy místní komunity. Polský autor David Soszyński ve své publikaci definuje venkovské veřejné prostory a zdůrazňuje, že jejich vznik je umožněn především snadností a jednoduchostí, jakou je možné neformální, ale zároveň hodnotné místo vytvořit. Taková místa jsou často spojena s přírodními prvky nebo se nacházejí na hranici sídel a volné krajiny (Soszyński, 2022). Příspěvek proto sleduje společensko-kulturní aktivity, jejichž mapování může přispět k pochopení aktuálních potřeb místních komunit ve vztahu k současnému veřejnému prostoru venkovských sídel.

1.3 Společensko-kulturní aktivity ve veřejném prostoru

Jak bylo zmíněno v předchozích podkapitolách, fyzický veřejný prostor a jeho potenciál nejsou plně naplněny bez interakce s uživateli. Veřejný prostor má být místem setkání, komunikace a různých aktivit, které posilují soudržnost obyvatel. Pro analýzu aktuálních aktérů veřejného prostoru v kontextu venkovských sídel bylo zvoleno pozorování společensko-kulturních aktivit. Tyto aktivity obohacují veřejný prostor a zároveň odrážejí hodnoty, tradice a zájmy místních obyvatel, čímž přispívají k utváření identity místa. Jak ukazuje místní pozorování, tyto aktivity jsou často organizovány nejen obcí, ale také dobrovolnými spolky. Dobrovolné spolky obohacují kulturní a společenský prostor tím, že nabízejí různé programy a akce, které reagují na potřeby a zájmy místní komunity. Spolkovou činnost podporuje mimo jiné organizace „místní akční skupina" (dále jen MAS), která sdružuje různé subjekty a neziskové organizace. Jejím cílem je podpora rozvoje daného území prostřednictvím efektivního partnerství, což může být pro spolky a jejich činnost zajímavou příležitost, jak se podílet na rozvoji svého venkovského sídla (Binek, 2020). Zároveň lze pozorovat také aktivity neregistrovaných spolků, které představují zájmové skupiny místních obyvatel a potvrzují tak existenci blízkých vztahů mezi obyvateli i jejich zájem o vzájemnou komunikaci.

1.4 Cíle práce

Cílem příspěvku je identifikovat a prostorově zmapovat setkávací místa ve vybraných venkovských sídlech Středočeského kraje prostřednictvím lokalizace společensko-kulturních událostí a aktivit místních spolků. Dalším cílem je porovnat role

jednotlivých setkávacích míst a posoudit souvislosti mezi jejich společenským využíváním a základními urbanisticko-krajinářskými a architektonickými charakteristikami. Analýza se proto zaměřuje na polohu míst v celém katastrálním území, na jejich vazby a na krajinné prvky, přiléhající veřejné stavby, stálé a dočasné vybavení, druhy konaných událostí a činnost jejich organizátorů.

Příspěvek současně představuje dílčí etapu širšího výzkumu veřejného prostoru venkovských sídel, který bude zaměřený na další místa a na následné vyhodnocení jejich překryvů.

2 Metodika a shromažďování dat

Analýza míst veřejného prostoru probíhá z hlediska tří vzájemně propojených aspektů: urbanisticko-krajinářského, který sleduje rozmístění v rámci celého katastrálního území venkovského sídla; architektonického, zaměřeného na prostorové vymezení, charakter zástavby a vybavenost veřejného prostoru; a společenského, který zachycuje konkrétní společensko-kulturní události a způsoby využívání veřejného prostoru.

Příspěvek představuje dílčí část rozsáhlejšího výzkumu, v němž je veřejný prostor venkovských sídel sledován prostřednictvím tří vzájemně se doplňujících kategorií: poetických míst, jejichž hodnota spočívá především v symbolickém, emocionálním nebo paměťovém významu, funkčních míst sloužících každodenním praktickým potřebám obyvatel, a setkávacích míst. Všechny tři kategorie budou v rámci širšího výzkumu posuzovány z hlediska urbanisticko-krajinářských, architektonických a společensko-kulturních aspektů. Tyto kategorie nejsou chápány jako vzájemně výlučné, protože se mohou v konkrétních veřejných prostorech překrývat a vytvářet vzájemné prostorové i významové vazby. Podrobnější interpretace jednotlivých míst bude proto provedena až v navazující fázi výzkumu.

2.1 Výběr případových studií

Pro mapování setkávacích míst ve veřejném prostoru jsou vybírány případové studie venkovských sídel, a to v pozitivním výkladu pojmu venkovské sídlo, který uvádí Radim Perlín a chápe ho jako „toto je venkov", oproti negativnímu výkladu, který vymezuje venkov pouze jako to, co zbude po odečtení městské struktury (Perlín). Podle publikace *Venkov, typologie venkovského prostoru* od Radima Perlína lze venkovská sídla vymezit z několika hledisek: urbanistického, architektonického, sociálního, ekonomického, historického, administrativního a statistického. Pro účely tohoto příspěvku je podstatné především hledisko urbanistické, které vymezuje venkovské sídlo s dominantní návsí jako společenským a kulturním centrem úzce spjatým se zelení, a hledisko architektonické, které jednoznačně vymezuje převahu rodinné zástavby. Dále je důležité hledisko sociální, které definuje venkovské sídlo jako prostor, v němž existuje užší sociální kontakt mezi jednotlivými obyvateli a potenciální sociální soudržnost, a zároveň hledisko statistické, které vychází z počtu obyvatel a z konvenčně stanovené hranice 2 000 obyvatel (Perlín).

Právě v sídlech této velikosti je možné detailně sledovat, jak se mění způsob využívání veřejného prostoru v důsledku společenských proměn, aniž by docházelo k jeho úplnému zániku nebo přetvoření do městského typu prostředí. Případové studie se nacházejí ve Středočeském kraji a vyznačují se kontinuálním historickým vývojem, který je patrný jak v urbanistické struktuře, tak ve fyzickém prostředí sídla. Nejedná se o suburbánní obce bez vlastní identity, vzniklé v důsledku urbanizační expanze měst, ani o sídla v periferních nebo pohraničních regionech, kde by byla výrazně odlišná struktura osídlení i potřeby obyvatel. Výběr cílí na venkovská sídla, která jsou sice samostatná a zachovávají venkovský charakter, zároveň však čelí stále silnějšímu vlivu městského prostředí. Právě Středočeský kraj díky své geografické poloze kolem hlavního města Prahy, vytváří podmínky pro pozorování proměny každodenního života na venkově. V těchto sídlech lze sledovat, jak se tradiční venkovský způsob života postupně prolíná

s městskými vzorci chování – zejména v otázkách využívání veřejného prostoru, očekávání jeho funkce a podoby, ale také v narůstající potřebě sdílení a setkávání mimo rámec soukromého prostoru.

2.2 Mapování společensko-kulturních aktivit na venkovských sídlech

Ve vybraných venkovských sídlech jsou analyzovány veřejné společensko-kulturní aktivity. Pro získání informací o programech a místech konání veřejných společensko-kulturních akcí je primárně využíván virtuální veřejný prostor. Zdrojem informací jsou zejména webové stránky příslušných obcí, případně webové stránky sousedních obcí, které často sdílejí aktuality o událostech v širším okolí. Vzhledem k rostoucímu významu sociálních sítí jako informačních zdrojů jsou aktivity vyhledávány také na facebookových stránkách vybraných obcí nebo dobrovolných spolků. Kromě toho jsou při terénních průzkumech k doplnění informací využívány místní nástěnky a další informační plochy, které se nacházejí přímo ve fyzickém veřejném prostoru. Veřejně dostupné aktivity a události jsou dále zaznamenávány v mapovém podkladu celého katastrálního území vybraného venkovského sídla. S ohledem na rozdílné klimatické podmínky, které mohou ovlivňovat organizaci, dostupnost a návštěvnost událostí ve venkovním veřejném prostoru, jsou aktivity zaznamenávány včetně data jejich konání.

2.3 Prostorová analýza aktivních míst veřejného prostoru

Na základě lokalizace společensko-kulturních událostí jsou nejprve identifikována setkávací místa. Pro zachycení jejich polohy v rámci sídelní struktury jsou následně tříděna na hlavní a vedlejší veřejné prostory. Pojem hlavní veřejný prostor, jak jej uvádí Jan Kašpar ve své publikaci, označuje historické jádro sídla, které definovalo základní tvar veřejného prostoru, například návsi nebo ulice (Kašpar, 2018). Vedlejší veřejné prostory zahrnují v této práci ostatní typy venkovních prostorů, které se v daném sídle nacházejí. Toto rozlišení umožňuje lépe pochopit role jednotlivých veřejných prostorů v rámci sídelní struktury a jejich funkce pro místní aktivity. Urbanistické aspekty jsou zaznamenány v mapovém podkladu celého katastrálního území vybraného sídla. Zatřídění hlavních a vedlejších veřejných prostorů probíhá na základě aktuálních map a historických map císařských povinných otisků stabilního katastru z roku 1840. Dalším sledovaným aspektem je přiléhající dominantní přírodní prvek. Dominantní přírodní prvky jsou sledovány proto, že ve venkovském prostředí často spoluutvářejí prostorový charakter setkávacích míst a ovlivňují možnosti jejich pobytového a rekreačního využití.

Architektonická analýza se zaměřuje na způsob prostorového vymezení setkávacího místa, jeho vazbu na okolní zástavbu, přiléhající veřejné stavby a vybavenost. Ve většině případů jsou veřejné prostory ve venkovských sídlech vymezeny soukromými pozemky a objekty rodinné zástavby. Na hlavní veřejný prostor však často navazují také veřejné stavby, které ovlivňují jeho charakter. U jednotlivých veřejných prostorů jsou sledovány a zaznamenávány přiléhající dominantní stavby. Za ně jsou považovány veřejné společensko-kulturní stavby, které svou hranicí přímo navazují na sledovaný veřejný prostor. Z hlediska architektonických aspektů je dále sledován mobiliář, rozdělený na stálý a dočasný. Architektonické aspekty jsou zaznamenány v přehledové tabulce. Jejich analýza probíhá na základě terénních průzkumů a veřejně dostupných dat. Informace o potřebě a využívání dočasného mobiliáře jsou zjišťovány na základě zveřejněné fotodokumentace událostí.

3 Aplikace metodiky na vybraných případových studiích

3.1 Případová studie č. 1

Sídlo v katastrálním území Líšnice s počtem 803 obyvatel (ČSÚ, 2025) se vyznačuje návesní čtyřstrannou (ortogonální) půdorysnou strukturou, která formuje charakter jeho historického jádra (Hrnčiarová et al., 2009). Kromě trvale obývané části se v katastru

obce nacházejí také dvě chatové oblasti, které přispívají k rekreačnímu využití krajiny a ovlivňují sezónní rytmus sídla.

Obr. 1 (vlevo) – vyznačení hlavního veřejného prostoru na podkladu Císařských povinných otisků stabilního katastru 1840 - Líšnice,
Obr. 2 (vpravo) – vyznačení hlavního veřejného prostoru na satelitním snímku 2024 - Líšnice (zdroj: čuzk)

o z .	Místo konání	Společensko-kulturní aktivita	Datum (měsíc, rok)	Urbanistické aspekty			Architektonické aspekty		
				Umístění v rámci struktury sídla		Přiléhající dominantní přírodní prvek	Vybavenosti mobiliářem		Přiléhající dominantní stavba
				Hlavní VP	Vedlejší VP		Stálý	Dočasný	
a	Hřiště, osada	Večerní promítání s přednáškou	Červenec, 2023	-	O	Rybník	O	O	-
a	Hřiště, osada	Dětský den	Srpen, 2023	-	O	Rybník	O	O	-
b	ZŠ, MŠ	Tvořivé odpoledne	Září, 2023	-	O	-	-	O	ZŠ a MŠ
c	Náves	Festival	Září, 2023	O	-	Rybník	O	O	Hasič. zbrojnice
d	Náves, hřiště	Přátelský fotbálek	Říjen, 2023	O	-	-	-	-	ZŠ
	Trasa sídlem	Strašidelný pochod temnou obcí	Listopad, 2023	-	-	-	-	-	-
d	Náves	Rozsvícení vánočního stromu	Listopad, 2023	O	-	-	-	O	Hasič. zbrojnice
	Trasa mimo s.	Procházka s naší honitbou	Březen, 2024	-	-	-	-	-	-
c	Náves	Vynášení smrtky	Březen, 2024	O	-	Rybník	O	O	Hasič. zbrojnice
c	Náves	Pálení čarodějnic	Duben, 2024	O	-	Rybník	O	O	Hasič. zbrojnice
d	Náves, hřiště	Sportovní rodinné odpoledne	Květen, 2024	O	-	-	-	O	ZŠ a MŠ
b	ZŠ, MŠ	Blešák	Květen, 2024	-	O	-	-	O	ZŠ a MŠ
b	ZŠ, MŠ	Burza sazenic	Květen, 2024	-	O	-	-	O	ZŠ a MŠ
a	Hřiště, osada	Večerní promítání s přednáškou	Červenec, 2024	-	O	Rybník	O	O	-
a	Hřiště, osada	Dětský den	Srpen, 2024	-	O	Rybník	O	O	-

Tab. 1 – prostorová analýza aktivních míst veřejného prostoru - Líšnice (zdroj: autorka)

Obr. 3 – prostorová analýza aktivních míst veřejného prostoru na podkladu satelitního snímku celého katastrálního území, bílá výplň znázorňuje intravilán sídla, bílá linka znázorňuje chatové oblasti - Líšnice (zdroj podkladu: čuzk)

Obr. 4 (vlevo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. a, Obr. 5 (vpravo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. b na satelitním snímku 2026 – Líšnice (zdroj: čuzk)

Obr. 6 (vlevo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. c, Obr. 7 (vpravo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. d na satelitním snímku 2026 – Líšnice (zdroj: čuzk)

Urbanistické a krajinářské aspekty veřejného prostoru

Na základě lokalizace sledovaných společensko-kulturních aktivit lze konstatovat, že jejich konání je rozloženo mezi hlavní a vedlejší veřejné prostory téměř rovnoměrně. V hlavním veřejném prostoru, vymezeném historickou návsí, se odehrávají zejména akce situované do prostoru návsi a navazujícího hřiště. Další aktivity jsou umístěny ve vedlejších veřejných prostorech, především v areálu základní a mateřské školy a na hřišti v osadě mimo hlavní jádro sídla. Výrazným krajinářským prvkem hlavního veřejného prostoru je rybník umístěný v centrální části návsi. Některé sledované události se konají přímo v prostoru navazujícím na tento rybník.

Také vedlejší veřejný prostor v osadě je prostorově spojen s vodní plochou. Hřiště se zde nachází v bezprostřední blízkosti rybníka, který je využíván ke koupání. V jednom místě se tak nachází sportovní plocha, vodní plocha a navazující přírodní prostředí. Tento prostor je využíván například pro dětský den a večerní promítání s přednáškou.

Další sledovaná místa jsou rozmístěna v zastavěné části sídla. Prostor u základní a mateřské školy se nachází severně od historického jádra, na rozhraní obytné zástavby a volné krajiny.

Architektonické aspekty veřejného prostoru

Sledovaná místa se liší především vazbou na veřejné stavby a způsobem jejich vybavení. V hlavním veřejném prostoru na návsi přiléhají k místům konání událostí hasičská zbrojnice a hřiště. Vedlejší veřejný prostor označený b přímo navazuje na areál základní a mateřské školy. Naproti tomu u hřiště v osadě, označeného a, se žádná přiléhající veřejná společensko-kulturní stavba nenachází.

Stálý mobiliář je zaznamenán především na návsi a na hřišti v osadě. Pro konání většiny sledovaných společensko-kulturních událostí je však využíván také dočasný mobiliář, kterým jsou jednotlivá místa doplňována podle charakteru konkrétní akce. To se týká jak prostorů na návsi, tak areálu školy a hřiště v osadě. Výjimku představují některé sportovní aktivity na hřišti u základní školy, které probíhají bez dalšího dočasného vybavení.

Život místních obyvatel jako aspekt veřejného prostoru

Sledované události zahrnují kulturní, společenské, sportovní i vzdělávací aktivity určené různým věkovým skupinám. Patří mezi ně například festival, tvořivé odpoledne, dětský den, večerní promítání s přednáškou, přátelský fotbálek, sportovní rodinné odpoledne, burz sazenic nebo tematické procházky sídlem a krajinou. Některé aktivity, zejména dětský den a večerní promítání, se ve sledovaném období opakovaly.

Významnou součástí společenského života zůstávají také události spojené s tradičním ročním cyklem, jako jsou vynášení smrtky, pálení čarodějnic nebo rozsvícení vánočního stromu. Jejich pravidelné konání ukazuje, že se ve venkovském sídle nadále

udržují místní tradice, které jsou doplňovány novějšími kulturními, sportovními a volnočasovými aktivitami.

3.2 Případová studie č. 2

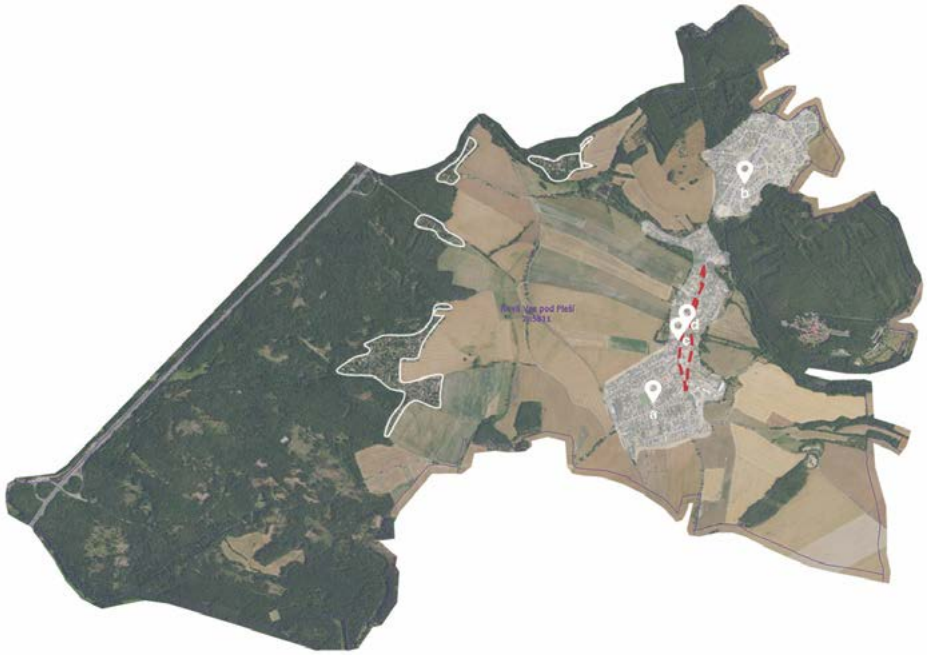
Sídlo v katastrálním území Nová Ves pod Pleší s počtem 1 600 obyvatel (ČSÚ, 2025) se vyznačuje lanovou radiální návesní půdorysnou strukturou, která formuje charakter jeho historického jádra (Hrnčiarová et al., 2009). Kromě trvale obývané části se v katastru obce nachází několik chatových oblastí, které přispívají k rekreačnímu využití krajiny. Součástí sídla je novodobě vzniklá nová čtvrť, kterou oddělují významná terénní nerovnost (nachází se nad obcí). Nově vzniklá část je jiného charakteru než původní historické centrum a jeho přilehlé pozemky.

Obr. 8 (vlevo) – vyznačení hlavního veřejného prostoru na podkladu Císařských povinných otisků stabilního katastru 1840 – Nová Ves pod Pleší,
Obr. 9 (vpravo) – vyznačení hlavního veřejného prostoru na satelitním snímku 2024 – Nová Ves pod Pleší (zdroj: čuzk)

oz.	Místo konání	Společensko-kulturní aktivita	Datum (měsíc, rok)	Urbanistické aspekty			Architektonické aspekty		
				Umístění v rámci struktury sídla		Přitěhující dominantní přírodní prvek	Vybavenosti mobiliářem		Přitěhující dominantní stavba
				Hlavní VP	Vedlejší VP		Stálý	Dočasný	
a	Areál TJ Sokol	Den dětí	Červen, 2023	-	O	-	O	O	Sokolovna
a	Areál TJ Sokol	Oslavy 135 výročí založení SDH	Červen, 2023	-	O	-	O	O	Sokolovna
b	Včelník	Běh okolo Pleše	Červen, 2023	-	O	-	O	O	Bistro
b	Včelník	Letní kino a degustace piva	Červenec, 2023	-	O	-	O	O	Bistro
d	Náves, pomník	Konec 1.s.v. kladení věnců	Srpen, 2023	O	-	-	-	-	Pomník
c	Náves	Rozsvícení vánočního stromu	Listopad, 2023	O	-	-	O	O	ZŠ, úřad
a	Areál TJ Sokol	Pálení čarodějnic	Duben, 2024	-	O	-	O	O	Sokolovna
	Průjezd obcí	Oslavy konce války	Květen, 2024	+	+	+	+	+	+
a	Areál TJ Sokol	Den dětí	Červen, 2024	-	O	-	O	O	Sokolovna
a	Areál TJ Sokol	Dokopná – jaro	Červen, 2024	-	O	-	O	O	Sokolovna
b	Včelník	Běh okolo Pleše	Červen, 2024	-	O	-	O	O	Bistro

Tab. 2 – prostorová analýza aktivních míst veřejného prostoru – Nová Ves pod Pleší (zdroj: autorka)

Tab. 10 – prostorová analýza aktivních míst veřejného prostoru na podkladu satelitního snímku celého katastrálního území, bílá výplň znázorňuje intravilán sídla, bílá linka znázorňuje chatové oblasti – Nová Ves pod Pleší (zdroj podkladu: čuzk)

Obr. 11(vlevo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. a,
Obr. 12 (vpravo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. b na satelitním snímku 2026 – Nová Ves pod Pleší (zdroj: čuzk)

Obr. 13 – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. c a oz. d na satelitním snímku 2026 – Nová Ves pod Pleší (zdroj: čuzk)

Urbanistické a krajinářské aspekty veřejného prostoru

Sledované společensko-kulturní události se odehrávají převážně ve vedlejších veřejných prostorech. Nejvíce aktivit je soustředěno do areálu TJ Sokol v jižní části sídla a do prostoru Včelníku, který se nachází v novější obytné části oddělené od historického jádra. V hlavním veřejném prostoru na návsi byly zaznamenány dvě události, další aktivita probíhala formou trasy vedené obcí.

Historická struktura sídla má převážně lineární charakter a je vázána na hlavní komunikaci. Areál TJ Sokol leží uvnitř obytné zástavby, zatímco Včelník se nachází na okraji novější lokality. U sledovaných míst nebyl zaznamenán přiléhající dominantní přírodní prvek.

Architektonické aspekty veřejného prostoru

Areál TJ Sokol přímo navazuje na budovu sokolovny a je vybaven stálým mobiliářem, který je při jednotlivých událostech doplňován mobiliářem dočasným.

V hlavním veřejném prostoru jsou události spojeny především s pomníkem, budovou základní školy a obecním úřadem. Rozsvícení vánočního stromu využívá stálý dočasné vybavení, zatímco pietní akt u pomníku probíhá bez dalšího mobiliáře. Trasa oslav konce války není vázána na konkrétní stavbu ani vybavené veřejné prostranství.

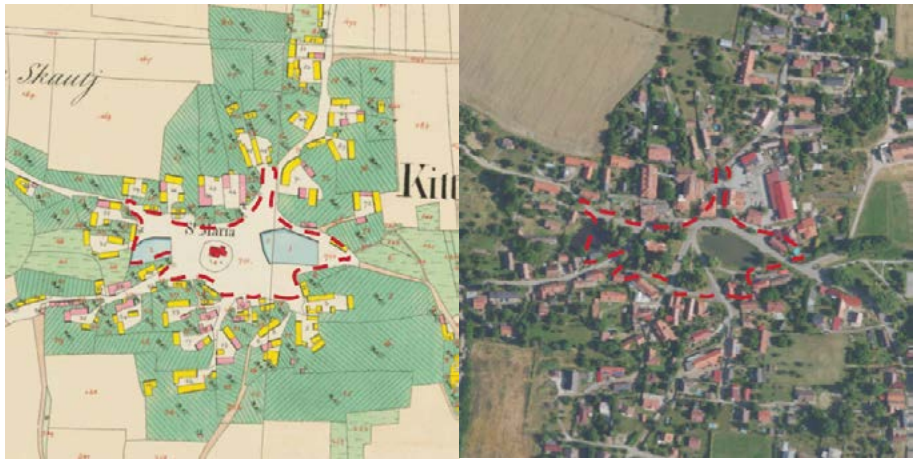
Život místních obyvatel jako aspekt veřejného prostoru

Sledované události zahrnují sportovní, kulturní, společenské i pietní aktivity. Opakovaně se konají dětské dny a běh okolo Pleše, dále například dokopná, letní kino s degustací piva nebo oslavy výročí založení místního sboru dobrovolných hasičů.

Součástí místního společenského života zůstávají také tradiční a vzpomínkové události, zejména pálení čarodějnic, rozsvícení vánočního stromu, kladení věnců k výročí konce první světové války a oslavy konce války. Vedle pravidelných tradic se tak ve sledovaném období objevují také sportovní a volnočasové aktivity pořádané v různých částech sídla.

3.3 Případová studie č. 3

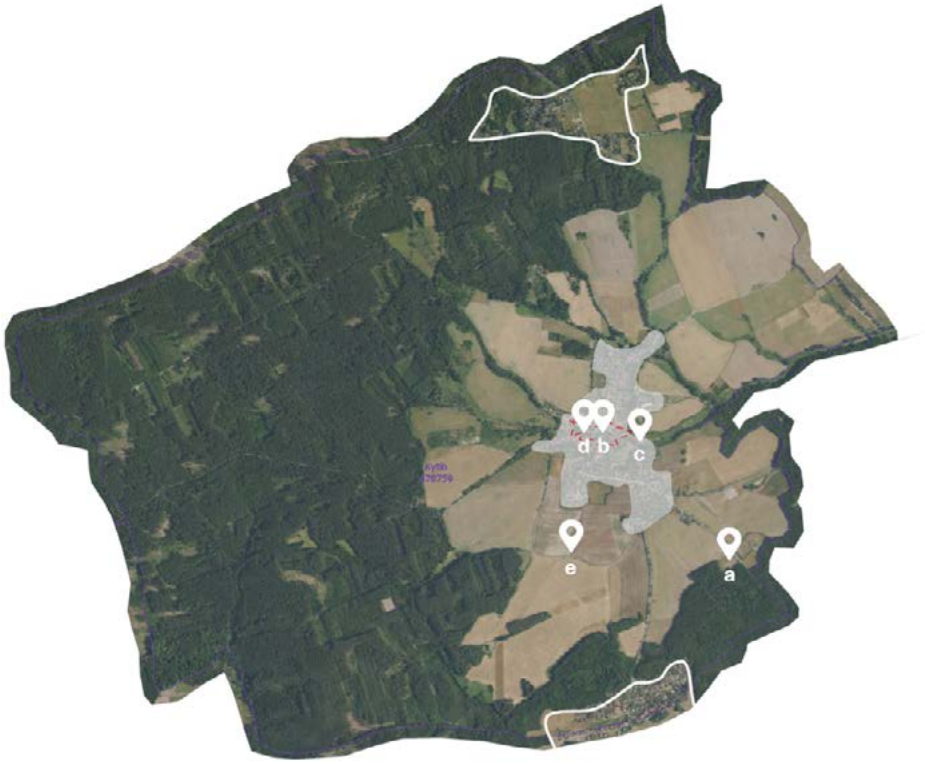
Sídlo v katastrálním území Kytín s počtem 633 obyvatel (ČSÚ, 2025) se vyznačuje návesní nepravidelnou půdorysnou strukturou, která formuje charakter jeho historického jádra (Hrnčiarová et al., 2009). Kromě trvale obývané části se v katastru obce nacházejí také dvě chatové oblasti, které přispívají k rekreačnímu využití krajiny.

Obr. 14 (vlevo) – vyznačení hlavního veřejného prostoru na podkladu Císařských povinných otisků stabilního katastru 1840 – Nová Ves pod Pleší,
Obr. 15 (vpravo) – vyznačení hlavního veřejného prostoru na satelitním snímku 2024 – Kytín (zdroj: čuzk)

				Urbanistické aspekty			Architektonické aspekty		
				Umístění v rámci struktury sídla			Vybavenosti mobiliářem		
	Místo konání	Společensko-kulturní aktivita	Datum (měsíc, rok)	Hlavní VP	Vedlejší VP	Přiléhající dominantní přírodní prvek	Stálý	Dočasný	Přiléhající dominantní stavba
a	Fotbalové hřiště	Dětský den v Kytíně	Červen, 2023	-	O	Les	O	O	Objekt zázemí
b	Náves	Pojízdní prodejna – české ovoce	Červen, 2023	O	-	Rybník	O	O	-
c	Volnočasový areál	Kytínské kulturní léto – soutěž	Srpen, 2023	-	O	-	O	O	-
d	Náves, kostel	Kytínské filmové léto	Srpen, 2023 (4x)	O	-	-	O	O	Kostel
c	Náves	Hasičské slavnosti	Srpen, 2023	O	-	Rybník	O	O	-
a	Fotbalové hřiště	Rozloučení s prázdninami	Září, 2023	-	O	Les	O	O	Objekt zázemí
e	Na Babinské	Drakiáda pro dospělé i děti	Říjen, 2023	-	O	Pěší stezka	O	-	-
e	Na Babinské	Lampionový průvod	Listopad, 2023	-	O	Pěší stezka	O	-	-
b	Náves	Vánoční trhy	Prosinec, 2023	O	-	Rybník	O	O	-
b	Náves	Sousedské setkání na návsi	Prosinec, 2023	O	-	Rybník	O	O	-
b	Náves	Silvestrovské závody dobro. Hasičů	Prosinec, 2023	O	-	Rybník	O	O	-
b	Náves	Tradiční masopust	Březen, 2024	O	-	Rybník	O	O	-
b	Náves	Velikonoční jarmark	Duben, 2024	O	-	Rybník	O	O	-
e	Na Babinské	Čarodějnice na Babinské	Duben, 2024	-	O	Pěší stezka	O	O	-
c	Volnočasový areál	Dětský den v Kytíně	Červen, 2024	-	O	-	O	O	-
	mimo sídlo	Pochod Píčín – Ritka	Červen, 2024	-	-	-	-	O	-
b	Náves	Pojízdní prodejna – české ovoce	Červen, 2024	O	-	Rybník	O	O	-
c	Volnočasový areál	Kytínské léto – nohejbal	Srpen, 2024	-	O	-	O	O	-
d	Náves, kostel	Kytínské filmové léto	Srpen, 2024 (4x)	O	-	-	O	O	Kostel
c	Volnočasový areál	Kytínské léto – soutěž	Srpen, 2024	-	O	-	O	O	-

Tab. 3 – prostorová analýza aktivních míst veřejného prostoru – Kytín (zdroj: autorka)

Obr. 16 – prostorová analýza aktivních míst veřejného prostoru na podkladu satelitního snímku celého katastrálního území, bílá výplň znázorňuje intravilán sídla, bílá linka znázorňuje chatové oblasti – Kytín (zdroj podkladu: čuzk)

Obr. 17 (vlevo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. a
Obr. 18 (vpravo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. b na satelitním snímku 2026 – Kytín (zdroj: čuzk)

Obr. 19 (vlevo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. c,
Obr. 20 (vpravo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. d na satelitním snímku 2026 – Kytín (zdroj: čuzk)

Obr. 21 – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz.e na satelitním snímku 2026 – Kytín (zdroj: čuzk)

Urbanistické a krajinářské aspekty veřejného prostoru

Sledované události jsou téměř rovnoměrně rozloženy mezi hlavní a vedlejší veřejné prostory. Hlavní veřejný prostor tvoří historická náves s kostelem a rybníkem, jejíž základní prostorové uspořádání je patrné již na mapě stabilního katastru. Události se zde konají především v okolí rybníka a v prostoru u kostela.

Vedlejší veřejné prostory jsou rozmístěny na okrajích zastavěného území a mimo vlastní sídlo. Fotbalové hřiště leží v kontaktu s lesním porostem, volnočasový areál navazuje na východní okraj zástavby a lokalita Na Babinské se nachází v otevřené zemědělské krajině podél pěší cesty. Jedna ze sledovaných aktivit probíhá také mimo sídlo formou pochodu mezi obcemi.

Architektonické aspekty veřejného prostoru

Většina sledovaných míst je vybavena stálým mobiliářem, který je při konání událostí zpravidla doplňován mobiliářem dočasným. To se týká návsi, prostoru u kostela, fotbalového hřiště i volnočasového areálu. Aktivity v lokalitě Na Babinské probíhají bez doplnění dočasného mobiliáře.

K fotbalovému hřišti přiléhá objekt provozního zázemí. Výraznou stavbou hlavního veřejného prostoru je kostel, v jehož bezprostředním okolí se koná Kytínské filmové léto. U ostatních sledovaných míst nebyla zaznamenána přiléhající dominantní veřejná stavba.

Život místních obyvatel jako aspekt veřejného prostoru

Sledované události zahrnují kulturní, sportovní, komunitní, obchodní i volnočasové aktivity. Patří mezi ně Kytínské filmové léto, soutěž historických koňských stříkaček, dětský den, nohejbalový turnaj, drakiáda, lampionový průvod, sousedské setkání nebo

prodej sezonního ovoce prostřednictvím pojízdné prodejny.

Součástí místního společenského života jsou rovněž události navázané na tradiční roční cyklus, zejména masopust, velikonoční jarmark, pálení čarodějnic, vánoční trhy a silvestrovské závody dobrovolných hasičů. Některé akce se ve sledovaných letech opakují, například filmové léto, dětský den, prodej ovoce nebo soutěž historických koňských stříkaček.

3.4 Případová studie č. 4

Sídlo v katastrálním území Kozárovice s počtem 400 obyvatel (ČSÚ, 2025) se vyznačuje malou návesní půdorysnou strukturou, která formuje charakter jeho historického jádra (Hrnčiarová et al., 2009). Kromě trvale obývané části se v katastru obce nachází několik chatových oblastí, které přispívají k rekreačnímu využití krajiny.

Obr. 22(vlevo) – vyznačení hlavního veřejného prostoru na podkladu Císařských povinných otisků stabilního katastru 1840 – Nová Ves pod Pleší,
Obr. 23 (vpravo) – vyznačení hlavního veřejného prostoru na satelitním snímku 2024 – Kozárovice (zdroj: čuzk)

oz.	Místo konání	Společensko-kulturní aktivita	Datum (měsíc, rok)	Urbanistické aspekty			Architektonické aspekty		
				Umístění v rámci struktury sídla		Přiléhající dominantní přírodní prvek	Vybavenosti mobiliářem		Přiléhající dominantní stavba
				Hlavní VP	Vedlejší VP		Stálý	Dočasný	
a	Fotbalové hřiště	Dětský den	Červen, 2023	-	O	Les	O	O	Objekt zázemí
	Mimo sídlo	Strašidelný lampionový průvod	Listopad, 2023	-	O	-	-	-	-
a	Fotbalové hřiště	Čarodějnický rej	Duben, 2024	-	O	Les	O	O	Objekt zázemí
	Mimo sídlo	Kozárovická	Květen, 2024	-	-	-	-	-	-
a	Fotbalové hřiště	Dětský den	Červen, 2024	-	O	Les	O	O	Objekt zázemí
b	Před KD	Pouťové disco	Srpen, 2024	-	O	-	-	O	Kulturní dům
a	Fotbalové hřiště	Kozy Cup, Kozy Fest	Srpen, 2024	-	O	Les	O	O	Objekt zázemí

Tab. 4 – prostorová analýza aktivních míst veřejného prostoru – Kozárovice (zdroj: autorka)

Obr. 23 - prostorová analýza aktivních míst veřejného prostoru na podkladu satelitního snímku celého katastrálního území, bílá výplň znázorňuje intravilán sídla, bílá linka znázorňuje chatové oblasti – Kozárovice (zdroj podkladu: čuzk)

Obr. 24 (vlevo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. a,
Obr. 25 (vpravo) – vyznačení místa konání společensko-kulturní aktivity oz. b na satelitním snímku 2026 – Kozárovice (zdroj: čuzk)

Urbanistické a krajinářské aspekty veřejného prostoru

Ve sledovaném období nebyla žádná z evidovaných událostí umístěna do hlavního veřejného prostoru v historickém jádru sídla. Historické jádro má v současnosti převážně tranzitní charakter. Většina aktivit se odehrává ve vedlejších veřejných prostorech, především na fotbalovém hřišti situovaném východně od souvislé zástavby. Hřiště se nachází v přímém kontaktu s lesním porostem. Dalším místem konání je prostor před kulturním domem uvnitř zastavěného území. Dvě události mají charakter trasy vedené mimo sídlo nebo jeho širším okolím.

Architektonické aspekty veřejného prostoru

Fotbalové hřiště je vybaveno stálým mobiliářem a navazuje na objekt provozního zázemí. Při všech sledovaných událostech je prostor doplňován také dočasným mobiliářem. Prostranství před kulturním domem nemá evidovaný stálý mobiliář, pro konání pouťového disca však bylo využito vybavení dočasné. Události probíhající formou trasy nejsou vázány na konkrétní stavbu ani mobiliář.

Život místních obyvatel jako aspekt veřejného prostoru

Sledované události zahrnují především společenské a volnočasové aktivity. Na fotbalovém hřišti se opakovaně koná dětský den, dále čarodějnický rej a společná akce Kozy Cup a Kozy Fest. Prostor před kulturním domem je využíván pro pouťové disco. Další aktivity, například strašidelný lampionový průvod a Kozárovická, probíhají formou pohybu krajinou nebo širším územím sídla. Z událostí spojených s ročním cyklem jsou zastoupeny zejména čarodějnický rej a podzimní lampionový průvod

4 Vyhodnocení provedené analýzy z hlediska pozorovaných aspektů

Následující souhrnné vyhodnocení shrnuje výsledky analýzy čtyř případových studií z vybraných klíčových hledisek. Zaměřuje se na to, jak se aktivita místních obyvatel a urbanistické a architektonické charakteristiky promítají do fungování setkávacích míst. Vyhodnocení umožňuje porovnat podmínky, které formují společenský život v sídle, a zároveň poukazuje na různorodé užívání veřejného prostoru v rámci sídla a navazující krajiny.

4.1 Urbanistické a krajinářské aspekty veřejného prostoru

Z hlediska urbanistického a krajinářského uspořádání není společenský život ve sledovaných venkovských sídlech soustředěn pouze do jednoho centrálního veřejného prostoru, ale odehrává se v síti několika aktivních míst s rozdílnými funkcemi. Historická náves si ve většině sídel zachovává symbolický a společenský význam, není však jediným těžištěm komunitního života. Její roli doplňují sportovní a volnočasové areály, školní prostory, místa u kulturních staveb i lokality na okraji zástavby. Prostorové rozmístění sledovaných aktivit má víceohniskový charakter a odráží současné rozložení společenských, kulturních a volnočasových potřeb.

Mezi hlavními a vedlejšími veřejnými prostory je zároveň patrné určité rozdělení rolí. Historická jádra jsou častěji spojena s tradičními, slavnostními a reprezentativními událostmi, zatímco vedlejší veřejné prostory poskytují zázemí zejména sportovním, rodinným, kulturním a kapacitně náročnějším akcím. Nejde tedy pouze o přesun aktivit mimo náves, ale o funkční diferenciaci jednotlivých míst. Vedlejší veřejné prostory hlavní prostor nenahrazují, ale rozšiřují možnosti společenského života o aktivity, pro které historické centrum nemusí mít vhodné prostorové, provozní nebo rekreační podmínky.

Opakujícím se znakem setkávacích míst je také jejich vazba na krajinné a přírodní prvky, zejména rybníky, lesní porosty, otevřenou krajinu a pěší cesty. Krajina zde nevystupuje pouze jako okolí sídla, ale přímo se zapojuje do systému veřejných prostorů a umožňuje další formy pobytu, pohybu a společenských aktivit. Některé události navíc probíhají formou tras mimo zastavěné území, čímž prostorový rámec sledovaných společensko-kulturních aktivit přesahuje hranice zastavěného území. Veřejný prostor venkovského sídla je proto vhodné chápat jako propojenou soustavu historického centra, vedlejších setkávacích míst a navazující krajiny, nikoli pouze jako jednotlivé urbanisticky vymezené plochy uvnitř zástavby.

4.2 Architektura jako aspekt veřejného prostoru

Architektonické vymezení setkávacích veřejných prostorů se ve sledovaných sídlech projevuje ve dvou základních rovinách. V historických jádrech jsou místa setkávání často vymezena a významově ukotvena veřejnými stavbami, jako jsou kostel,

škola, hasičská zbrojnice nebo pomník. Ve vedlejších veřejných prostorech mají přiléhající objekty zpravidla spíše provozní funkci a poskytují zázemí sportovním, kulturním a společenským aktivitám. Jedná se například o sokolovnu, kulturní dům, školní areál nebo zázemí sportoviště.

Přítomnost dominantní veřejné stavby však není nezbytnou podmínkou společenského využívání prostoru. Některá setkávací místa fungují bez výrazného architektonického objektu a jejich využití je založeno především na prostorových možnostech lokality, jejím vybavení a organizaci konkrétní události. Architektonická struktura se tak může podílet na prostorovém vymezení a čitelnosti veřejného prostoru a poskytovat mu provozní zázemí.

Ve většině sledovaných míst je přítomen stálý mobiliář, při konání událostí je však pravidelně doplňován mobiliářem dočasným. Ten umožňuje přizpůsobit prostor různým typům akcí bez nutnosti trvalých stavebních zásahů. Výsledky naznačují, že pro fungování sledovaných setkávacích míst není rozhodující pouze množství pevně instalovaných prvků, ale především možnost prostor flexibilně doplňovat a proměňovat podle aktuálních potřeb místní komunity.

4.3 Život místních obyvatel jako aspekt veřejného prostoru

Souhrnné porovnání případových studií ukazuje, že společensko-kulturní život sledovaných venkovských sídel je založen na souběhu tradičních událostí a současných kulturních, sportovních a volnočasových aktivit. Výrazně jsou zastoupeny akce spojené s ročním cyklem, jako jsou masopust, vynášení smrtky, pálení čarodějnic, velikonoční jarmarky, lampionové průvody nebo rozsvícení vánočního stromu. Jejich opakované konání zachovává kontinuitu místních tradic a pravidelně aktivuje veřejný prostor jako místo společného setkávání. Pietní a vzpomínkové akce zároveň propojují veřejný prostor s kolektivní pamětí sídla.

Vedle tradičních událostí se objevuje široké spektrum aktivit zaměřených na současné potřeby obyvatel. Patří mezi ně dětské dny, sportovní turnaje a závody, letní kina, festivaly, sousedská setkání, tvořivé a vzdělávací aktivity nebo burzy a sezonní prodej. Výrazné zastoupení rodinných a sportovních akcí ukazuje na potřebu neformálního setkávání, aktivního trávení volného času a zapojení různých věkových skupin. Řada událostí se pravidelně opakuje a vytváří stabilní součást místního společenského života.

Z hlediska sledovaných událostí má společenské využívání veřejných prostorů převážně periodický a sezonní charakter. Jednotlivá místa jsou v době konání akcí dočasně aktivována a přizpůsobována konkrétním činnostem. Jeho společenská role spočívá ve schopnosti přijímat různé typy činností – od tradičních a pietních akcí přes organizované sportovní události až po neformální komunitní setkávání. Ve sledovaných případech vitalita venkovského veřejného prostoru proto nevychází z jediného typu využití, ale ze souběhu tradic, současných potřeb obyvatel a činnosti místních spolků a institucí.

5 Závěr

Analýza ukázala, že veřejný prostor sledovaných venkovských sídel tvoří síť míst s rozdílnými, avšak vzájemně se doplňujícími rolemi. Historické jádro zůstává významným orientačním a symbolickým bodem, společenský život se však odehrává také ve vedlejších veřejných prostorech, které poskytují podmínky pro různé formy společenského a komunitního života. Společenské využívání jednotlivých míst nesouvisí pouze s jejich polohou v rámci sídla, ale také s jejich prostorovými podmínkami a s činností místních organizátorů. Vedle urbanisticky jasně vymezených prostorů se jako aktivní ukázala také místa s volnějším prostorovým charakterem, jejichž využití je spojeno především s konkrétními událostmi a způsoby jejich organizace.

Přítomnost architektonické dominanty ani rozsáhlého stálého vybavení

sama o sobě nezaručuje společenské využívání místa. Ve sledovaných případech se významnou součástí fungování veřejných prostorů ukázala také jejich prostorová flexibilita a možnost doplnění dočasného vybavení podle charakteru konkrétní události. Při hodnocení setkávacích míst je proto vedle materiálního řešení nutné zohlednit také jejich schopnost přijímat proměnlivé způsoby využití.

Pro obnovu a rozvoj venkovských sídel z těchto poznatků vyplývá potřeba vycházet ze skutečného rozmístění společenských aktivit, nikoli pouze z tradiční představy návsi jako jediného centra veřejného života. Pozornost je nutné věnovat vztahům mezi jednotlivými setkávacími místy a jejich vazbám na obytnou strukturu, občanskou vybavenost a okolní krajinu. Takovýto přístup se neobejde bez aktivního zapojení obyvatel, kteří znají každodenní fungování sídla a mohou přesněji pojmenovat potřeby jednotlivých míst. Zjištěná role místních spolků, organizátorů událostí a samosprávy zároveň poukazuje na význam jejich zapojení do úvah o budoucích úpravách veřejných prostorů. Jejich zkušenosti mohou přispět k přesnějšímu rozpoznání provozních potřeb a způsobů, jakými jsou jednotlivá místa skutečně využívána.

Vzhledem k počtu případových studií a záměrně omezenému souboru kritérií je nutné získané poznatky chápat jako dílčí a nelze je bez dalšího zobecňovat na venkovská sídla jako celek. Příspěvek se zaměřil na setkávací místa identifikovaná prostřednictvím společensko-kulturních událostí a sledoval jejich polohu v sídelní struktuře, vazby na krajinu, architektonické vymezení a vybavenost. Navazující fáze výzkumu budou věnovány poetickým a funkčním místům a následnému vyhodnocení překryvů, prostorových vazeb a rolí všech tří kategorií v rámci struktury sídla.

Článek byl podpořen grantem SGS25/016/OHK1/1T/11 „Veřejné prostory venkovských sídel a jejich role ve struktuře sídla“.

Literatura

BINEK, Jan et al. (2020). Místní akční skupiny: leadeři venkova? Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2020. ISBN 978-80-7509-756-9.

GEHL, Jan (2012). Města pro lidi. Brno: Partnerství, c2012. ISBN 978-80-260-2080-6.

HRNČIAROVÁ, Tatiana; MACKOVČIN, Petr; ZVAEA, Ivan et. al. (2009). Atlas krajiny České republiky. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, Průhonice: Výzkumný ústav Silva Tarouc y pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i, 332 p. ISBN 978-80-85116-59-5.

KAŠPAR, Jan (2018). Rekognoskace a zhodnocení stavu hlavních veřejných vesnických prostorů na příbramsku. Praha: České vysoké učení technické v Praze.

LYNCH, Kevin (2004). Obraz města: Image of the city. Praha: Polygon. ISBN 80-7273-094-0.

NORBERG-SCHULZ, Christian (2010). Genius loci: krajina, místo, architektura. 2. vyd. Praha: Dokořán. ISBN 978-80-7363-303-5.

PERLÍN, Radim [online]. [cit. 2023-09-23]. Venkov, typologii venkovského prostoru. Dostupné z: https://www.mvcr.cz.

POSPĚCH, Pavel (2014). Vynalézání venkova v ČR po roce 1989. Sociologická řada. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. ISBN 978-80-7325-353-0.

POSPĚCH, Pavel (2012) [online]. [cit. 2023-09-03]. Nákupní centra a veřejný prostor: studie o regulaci městského prostoru. Brno : Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Disertační práce. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/tin78/Disertace.pdf

SOSZYŃSKI, Dawid (2022). Rural public places: specificity and importance for the local community (case study of four villages), European Planning Studies. DOI: 10.1080/09654313.2021.1948974.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra (2003). Veřejné prostory v územně plánovacím procesu. Brno : Vysoké učení technické, Fakulta architektury, Ůstav teorie urbanismu. ISBN 80-214-2505-9.

ŠOUREK, Michal (2015). Od funkčních ploch ke struktuře veřejného prostoru: udržitelný rozvoj města v kontextu komunikace společensko-kulturních hodnot, in Perspektivy území. Praha: České vysoké učení technické v Praze. ISBN 978-80-01-05655-4. ISSN 2336-7695.

VONDRÁČKOVÁ, Simona (ed.) (2016). Veřejný prostor a veřejná prostranství: almanach katedry urbanismu a územního plánování. V Praze: České vysoké učení technické, 2016. ISBN 978-80-01-06078-0.

Další zdroje

Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích - k 1. 1. 2025. Praha: Český statistický úřad. [cit. 2025-05-18]. Dostupné z: https://csu.gov.cz/produkty/pocet-obyvatel-v-obcich-rlm0s92pwn

ČÚZK. Císařské povinné otisky stabilního katastru. Archivní mapy. [online]. Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 1840. Dostupné z: https://archivnimapy.cuzk.cz

ČÚZK. Ortofoto ČR. [online]. Praha: Český úřad zeměměřický a katastrální, 2024. Dostupné z: https://geoportal.cuzk.cz

Charakter a struktura zástavby venkovských sídel v územních plánech. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017. ISBN 978-80-7538-153-8. Doporučení k péči o vesnické stavby a veřejný prostor. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. ISBN: 978-80-7538-203-0

Obec Kozárovice. (n.d.). Aktuality [Webová stránka]. Obec Kozárovice.

Obec Kytín. (n.d.). Obec Kytín [Facebook page]. Facebook.

Obec Líšnice. (n.d.). Obec Líšnice [Facebook page]. Facebook

Obec Nová Ves pod Pleší. (n.d.). Aktuality [Webová stránka]. Obec Nová Ves pod Pleší.

Sokol Kozárovice. (n.d.). Akce [Webová stránka]. Sokol Kozárovice.

Informace o autorce

Ing. arch. Andrea Abelová
Katedra architektury, Fakulta stavební ČVUT v Praze
andrea.abelova@fsv.cvut.cz